

אין כמו בבית? השלכות הסגר עקב מגפת הקורונה על בריאותם ורווחתם של חולים במחלת פרקינסון ואנשים אחרי שבץ מוחי: תוצאות סקר

ד"ר מיכל כפרי, ד"ר גלית יוגב זליגמן

אוניברסיטת חיפה

במהלך חודש מאי התקיים סקר שנערך ע"י שתי פיזיותרפיסטיות חוקרות מהפקולטה למדעי הרווחה והבריאות באוניברסיטת חיפה- ד"ר מיכל כפרי מהחוג לפיזיותרפיה וד"ר גלית יוגב זליגמן מהחוג לריפוי בעיסוק. מטרת הסקר היו לתאר את השלכות הסגר והריחוק החברתי על מדדי בריאות ורווחה בקרב חולים במחלת פרקינסון ואנשים לאחר שבץ מוחי ולבדוק כיצד תפיסת האדם את יכולתו לנהל את מחלתו קשורה להשלכות הסגר.

הרציונל לביצוע הסקר הוא שאנשים עם מחלות כרונית כגון מחלת פרקינסון מסתמכים על טיפול רפואי ושיקומי שגרתי כדי לשמר את התפקוד היומיומי ואת בריאותם. היבטי טיפול אלה שכוללים לדוגמה ביקור אצל רופא נירולוג, השתתפות בפעילות גופנית במסגרת קהילתית או צריכה של טיפולים משקמים/משמרים, הם חלקים חשובים בניהול עצמי של המחלה. מגפת הקורונה כפתה סגר וריחוק חברתי שנמשכו למעלה מ 8 שבועות ולפיכך הגבילו את ההשתתפות בשגרה הרגילה.

הסקר אשר היה אנונימי, הופץ באמצעות מדיה חברתית ועמותות כגון עמותת פרקינסון בישראל ועמותת נאמ"ן. הסקר כלל 27 שאלות וכלל שני חלקים:

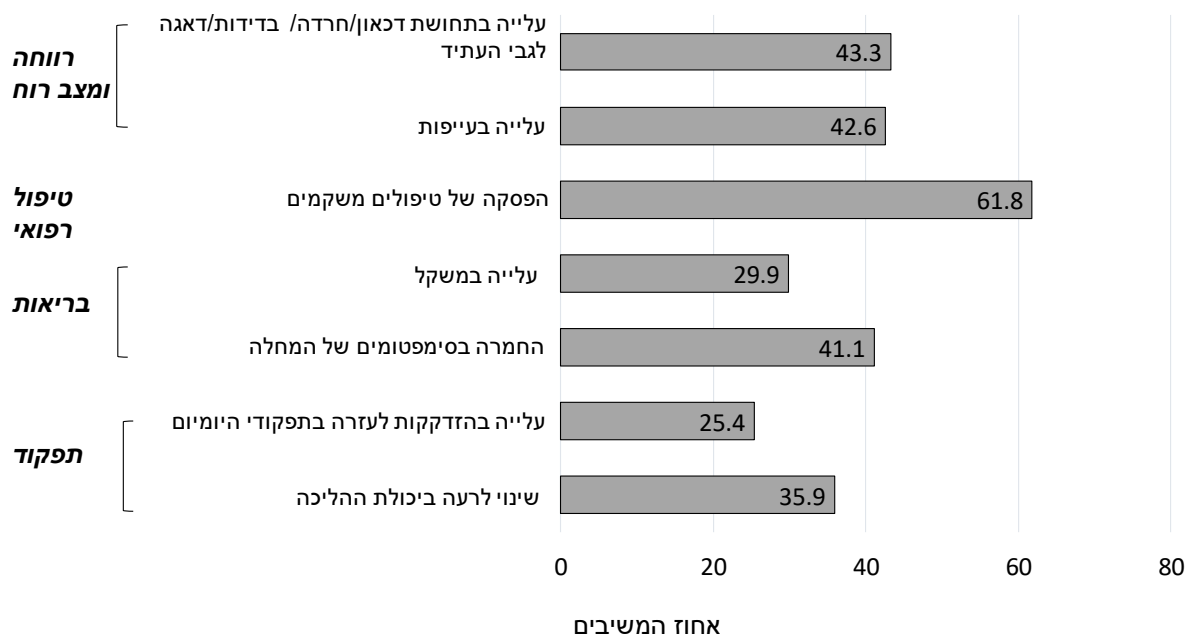
החלק הראשון כלל שאלות לגבי שינויים ביכולת תפקודית, במצב הרוח, בפעילות הגופנית ובקבלה של טיפולים משקמים ורפואיים. כמו כן כלל חלק זה שאלות לגבי שינויים במדדי בריאות כגון עייפות, עלייה במשקל וסימפטומים של המחלה.

החלק השני כלל דירוג של מידת ההסכמה עם היגדים הקשורים לתפיסת האדם את יכולתו לנהל בעצמו את מחלתו כולל הידע, המיומנות והביטחון שיש לאדם לנהל את מחלתו לדוגמה, חלק זה כולל היגדים כמו "אני בטוח שביכולתי למנוע או להפחית בעיות הקשורות לבריאותי" או "אני יודע כיצד למנוע בעיות הקשורות לבריאותי".

198 אנשים ענו על הסקר (64% גברים), מתוכם 171 (86.3%) חולים במחלת פרקינסון או בני משפחה, ו- 27 (13.7%) אנשים לאחר שבץ או בני משפחה. גיל העונים הממוצע היה 71 שנים ומשך המחלה הממוצע היה 9.70 שנים.

מתוך כלל המשתתפים, 61.8% דיווחו כי הטיפולים השיקומיים שלהם הופסקו. כ- 40% דיווחו על החמרה בסימפטומים הפיזיים של המחלה וירידה בבריאות הנפשית. בהקשר של התפקוד, 25% דיווחו על עלייה בהזדקקות לעזרה בתפקודי יומיום ו-35% על התדרדרות ביכולת ההליכה.

איור 1 מציג בצורה גרפית את אחוז המשתתפים שדיווחו על שינוי שהתרחש במהלך הסגר בכל אחד מהתחומים שנסקרו, יחסית לתקופה הקודמת.

איור 1

68.7% דיווחו כי החמרת הסימפטומים של המחלה נובעת מהפסקת הטיפולים המשקמים מבוטל או ירידה בפעילות גופנית.

עוד מצאנו שאנשים בעלי תפיסה עצמית נמוכה לגבי היכולת לניהול עצמי של המחלה, כלומר כאלה שהדגימו חוסר ידע ובטחון נמוך ביכולתם לנהל בעצמם את מחלתם, דיווחו משמעותית יותר על החמרה בעייפות ובסימפטומים של המחלה במהלך הסגר.

יש לציין כי מרבית העונים לסגר דיווחו שלא חוו נפילות בתדירות גבוהה יותר במהלך הסגר וכי שמרו על הענות לטיפול התרופתי ועל קשר עם הנירולוג המטפל גם בתקופת הסגר.

לסיכום: תוצאות הסקר מדגישות את חשיבות הפעילות השיקומית השגרתית על בריאות ואיכות החיים של חולים במחלת פרקינסון. לא ניתן להכליל מהממצאים לגבי האנשים אחרי שבץ מוחי כיוון שמספרם היה נמוך מאוד. בנוסף תוצאות הסקר מציעות כי להעלאת התפיסה העצמית לגבי ניהול המחלה והקניית כלים לניהול עצמי עשויים להיות משמעותיים לשמירה על בריאות ואיכות חיים בזמני משבר כגון התקופה של מגפת הקורונה.

אנחנו מודות לכל מי שהקדיש מזמנו וענה על הסקר.